

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені
Василя Стефаника
Навчально-науковий юридичний інститут

**Щорічна Всеукраїнська науково-
практична конференція
здобувачів освіти та молодих вчених**

**«Вдосконалення правового
регулювання:
погляд молодих науковців»**

10-11 травня 2024 року

Івано-Франківськ, 2024

ББК 67.9(4УКР)
В25

Редакційна колегія:

Микитин Ю.І. - директор навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, доцент кафедри політики в сфері боротьби зі злочинністю та кримінального права, кандидат юридичних наук, професор;

Козич І.В. - доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри політики в сфері боротьби зі злочинністю та кримінального права;

Квасниця С.М. - завідувач інформаційно-видавничого відділу навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

В25 Вдосконалення правового регулювання: погляд молодих науковців[Текст] : Матеріали щорічної Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів освіти та молодих вчених (10-11 травня 2024 року). Івано-Франківськ, 2024. 603 с.

У збірник включені тези доповідей учасників щорічної Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів освіти та молодих вчених, яка відбулася 10-11 травня 2024 року на базі навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Теоретичні положення і рекомендації учасників конференції щодо удосконалення законодавства України стануть ще одним кроком на шляху розвитку правової думки, формування молодих правників.

ББК 67.9(4УКР)

© Навчально-науковий юридичний інститут
Прикарпатського національного
університету імені Василя Стефаника, 2024

1. Конституція України. Закон України від 28 червня 1996 р. №254к/96-ВР. URL:<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 01.05.2024 року).
2. Скрипнюк О. В. Державна влада в Україні: питання вдосконалення її організації та розвитку на сучасному етапі. URL: <https://ccu.gov.ua/library/derzhavna-vlada-v-ukrayini-pytannya-vdoskonalennya-yiyi-organizaciyi-ta-rozvytku-na> (дата звернення: 01.05.2024 року).
3. Скрипнюк О.В. Державна влада в Україні: питання вдосконалення її організації та розвитку на сучасному етапі. Судова апеляція. 2019. №2. С.8-11.

Федорчук Л.Ю.

*студент I курсу магістратури факультету
суспільних і прикладних наук ЗВО «Університет
Короля Данила»*

СУДОВИЙ КОНТРОЛЬ В СФЕРІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Хоча суть і мета судового контролю за адміністрацією по суті однакові, очевидно є помітна різниця в інституційній формі судів, які контролюють адміністрацію, їх юрисдикції, провадженні, що ведеться перед ними, та судових повноваженнях. Припускаючи системну позицію суду як критерій, у правових системах європейських країн можна виділити три основні моделі.

По-перше, адміністративний контроль здійснюється спеціальними адміністративними судами, окремими від загальних судів, які виконують як юрисдикційні, так і позасудові функції, пов'язані з консультативними та адміністративними завданнями (Франція, Бельгія, Нідерланди).

По-друге, судовий контроль здійснюється загальними судами або адміністративними судами, інтегрованими із загальними судами (Англія, Данія, Норвегія, Іспанія, Чехія, Молдова).

У цій моделі адміністративні суди можуть функціонувати як суди нижчої інстанції, що підлягають судовому нагляду загальних судів, або як суди вищої інстанції, які розглядають апеляції на рішення загальних судів в адміністративних справах.

Тим не менше, «у Європі переважає третя модель, коли суперечки між особою та державою розглядаються спеціалізованими адміністративними судами, окремими від загальної судової влади

(Федеративна Республіка Німеччина, Польща, Австрія, Швеція, Португалія, Фінляндія)» [1].

Незалежність судової влади має істотне значення для забезпечення справедливості суду і довіри до нього в межах політичної системи. Ця незалежність позначається двома основними ознаками:

1) самостійністю рішень, що означає увагу, повагу до них і неухильне виконання;

2) забезпеченням структурної незалежності, що означає невтручання лідерів у разі призначення та просування по службі, оплати роботи судового персоналу і щоденне виконання ними своїх обов'язків.

«Одним із ключових елементів взаємовідносин судової влади та виконавчої влади, або, іншими словами, впливу судової влади на діяльність виконавчої влади, для демократичної правової держави стало створення адміністративних судів, які переглядають адміністративні акти з точки зору їх відповідності закону та результатів цього контролю (якщо суд виявить порушення закону інспектованим адміністративним органом) може полягати лише у скасуванні контрольованого акта, а не в заміні його новим» [2].

«Цей контроль полягає у дослідженні правильності діяльності контрольованого суб'єкта господарювання (завдяки прийняттю критеріям), але не полягає у заміні неповноцінної діяльності контрольованого суб'єкта господарювання на правильну діяльність контролюючого суб'єкта господарювання» [3].

Р. Хаузер вважає, що «здійснення контролю за діяльністю інших органів влади не може і не повинно приймати форму основних рішень, що замінюють рішення суб'єктів, які перевіряються. Це не те, що є функцією управління. Будь-який контроль, включаючи судовий контроль, не повинен замінювати діяльність суб'єкта, який контролюється» [4].

Врешті-решт, головним наміром створення органів судової влади, які контролювали б адміністрацію, було створення таких державних органів, які б в першу чергу захищали суб'єктивні права особи, а лише другорядна функція адміністративних судів ставала б забезпеченням об'єктивного правопорядку.

Завдання адміністративної судової влади полягає у захисті суб'єктивних прав особи, що адміністративні суди роблять при розгляді та врегулюванні суперечок щодо законності дій чи тривалих дій та бездіяльності державного управління, що перебувають на розгляді між суб'єктом та органами державного управління [5-6].

Як наслідок, якщо адміністративні органи не можуть надати переконливого обґрунтування своїх рішень, а суддя не впевнений, як правильно вирішити справу, він повинен виносити рішення на основі свободи громадянина, а не інтересів державного управління. Судді в ХХІ столітті повинні орієнтуватися на фундаментальну цінність свободи, а не на ієрархічну владу чи на такі невизначені цінності, як загальне благо. Турбота про загальне благо – це завдання уряду, його адміністрації та законодавця.

Таким чином, формування адміністративної судової влади стало останньою і важливішою гарантією системи верховенства права, правової держави. Адміністративне судочинство – поряд із конституційним судочинством та посадою омбудсмена – тому є основною опорою демократичної правової держави. Без адміністративного судочинства не існує верховенства закону, як і без армії немає визначеності кордонів і без поліції внутрішньої безпеки.

1. Шморгун О. *Забезпечення законності та дисципліни в діяльності органів виконавчої влади: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. О. Шморгун. Київ, 2010. 272 с.*
2. Sarnecki P. *Współczesne rozumienie podziału władzy*, w: K. Janowski (red.), *Nowa Konstytucja RP. Wartości, jednostka, instytucje*. Toruń, 1991. 360 s.
3. Hitchens T. Paine *Prawa człowieka. Biografia*, Warszawa 2008. 300 s.
4. Taras W. *Glosa do uchwały NSA (7) z 15.6.2011 r., I OPS 1/11, OSP 2011, Nr 12. poz. 123-130.*
5. Buszyński M. *O reformę sądownictwa administracyjnego* w: *Przedruki z «Gazety Administracji» z 1946 roku, ST 1999. Nr 5. S. 61-70.*
6. Iserzon E. *Starościak Prawo administracyjne w zarysie*. Warszawa, 1959. 335 s.